

TITULACIÓ: LLICENCIATURA EN DRET

PLA D'ESTUDIS: 1992

ASSIGNATURA: TEORIA DEL DRET (Codi 3105)

PROFESSOR/A: HECTOR CLAUDIO SILVEIRA GORSKI

CURS: 1r
QUADRIMESTRE: 1r

CRÈDITS: 4,5

TIPUS: TRONCAL

1. L'ASSIGNATURA EN EL CONJUNT DEL PLA D'ESTUDIS

El programa de l'assignatura *Teoria del dret* està concebut com una reflexió introductòria al dret en general i en especial al anàlisi del vocabulari, conceptes i categories bàsics i necessaris per al coneixement jurídic i que apareixen en l'estudi de qualsevol branca del dret. Així mateix pretén realitzar una introducció crítica al dret i al seu paper en la societat, al seu origen, als principals elements que ho configuren i a la seva transformació al llarg de la seva història en la modernitat.

2. OBJECTIUS DE L'ASSIGNATURA

Els objectius principals de l'assignatura són els quatre següents:

- introduir l'estudiant en una anàlisi jurídica fonamental per adquirir un domini del llenguatge comú a totes les branques del dret
- familiaritzar-lo amb els materials culturals bàsics que contribueixen a la configuració del dret i el poder polític de la societat contemporània
- subministrar els coneixements bàsics sobre:
 - el concepte de dret i les seves relacions amb la moral i la política.
 - les nocions de norma jurídica i sistema jurídic
 - interpretació, aplicació del dret i argumentació jurídica.
- fomentar l'aprenentatge autònom de l'estudiant plantejant-li temes d'estudi i debatibles

3. COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES DE L'ASSIGNATURA

L'assignatura Teoria del dret està concebuda com una introducció a la comprensió per una banda, del paper del dret en la moderna societat occidental i, per l'altre, dels conceptes jurídics bàsics i del vocabulari necessari per al coneixement jurídic. L'assignatura busca subministrar els instruments i els fonaments imprescindibles per adquirir una visió crítica sobre el dret i el seu marc socio-polític.

4. CONTINGUTS

TEMARI

PRIMERA PART: PROPEDÈUTICA

1. L'aprenentatge del dret

Aprenentatge de manteniment i aprenentatge innovador. El jurista en la societat contemporània. L'assignatura "teoria del dret".

2. Fonaments del coneixement

Saber pràctic, saber tècnic i saber teòric. El saber científic i la reflexió filosòfica. El saber científic formal i el saber científic material. Descriure, explicar, valorar. Demostrar, provar, argumentar. Veritat, versemblança i plausibilitat. Saber i ideologia.

3. Societat i dret. Relacions socials i relacions jurídiques

Grups sense governants i comunitats primitives. Hipòtesi sobre l'origen del dret i el poder polític. La institucionalització dels poders socials. Classes de coerció. Normes socials, normes morals i normes jurídiques. Les funcions del dret.

4. Usos de la paraula dret

Ambigüitat i vaguetat del dret. Usos jurídics de la paraula dret: subjectiu, objectiu, axiològic. Dret objectiu, dret subjectiu i justícia. El dret com saber jurídic. Nivells del llenguatge: llenguatge objecte i metallenguatge.

SEGONA PART: DRET I NORMES

5. El llenguatge del dret

El llenguatge prescriptiu. Normes prescriptives, regles i normes tècniques. Normes i proposicions normatives.

6. Normes jurídiques: estructura i elements

Estructura i elements de les normes. El nucli normatiu i els elements de les normes prescriptives. Tipus de normes jurídiques: imperatives i permissives; abstractes i concretes; escrites i consuetudinàries. Normes de ius cogens i normes de ius dispositivum. Normes primàries i normes secundaries. Regles i principis. Normes constitutives.

7. Normes jurídiques: atributs formals i materials

Atributs que expressen relacions formals: vàlides, vigència i aplicabilitat jurídica. Atributs que expressen relacions materials: eficàcia i efectivitat de les normes jurídiques.

8. L'ordenament jurídic

Sistema jurídic i ordenament jurídic. Criteris organitzatius de l'ordenament jurídic: jerarquia, especialitat i temporalitat. La plenitud i el problema de les llacunes. La coherència i el problema de les antinòmies.

9. Fons de producció jurídica

"Fons del dret". Sistema de fons de l'ordenament espanyol. Llei, costum i principis generals del dret. La jurisprudència i el dret.

10. L'hermenèutica jurídica

La interpretació del dret. Classes d'interpretació. Els problemes de la interpretació i els mètodes d'interpretació. L'aplicació del dret. La justificació dels casos difícils.

11. Conceptes jurídics fonamentals

Subjecte de dret. Dret subjectiu. Deure jurídic. Il·lícit i responsabilitat. La sanció. Dret públic i dret privat.

12. Doctrines del dret

La doctrina del dret natural. El positivisme jurídic. El realisme jurídic. L'ús alternatiu del dret".

TERCERA PART: LA CONSTRUCCIÓ JURIDICOPOLÍTICA DE LA MODERNITAT

13. Introducció: materials jurídics premoderns

El procés de democratització d'Atenes i el dubte sobre la llei. Característiques generals del dret romà i diferenciació respecte del dret modern. El cristianisme i la seva influència a la cultura juridicopolítica. La societat feudal i els conceptes escolàstics de llei divina, llei natural, llei positiva. Feudalisme, absolutisme i orígens de la societat mercantil.

14. La teoria política moderna

Sorgiment de la societat moderna. Del feudalisme a la societat moderna. Elements del relat polític modern: individus, estat de naturalesa, les dues "esferes", la sobirania, els ciutadans i els seus drets polítics, el "poble" i el pacte polític hipotètic, la "voluntat general" i la "representació".

15. El dret modern i l'Estat del capitalisme concurrencial

Trets de l'Estat del capitalisme concurrencial. El sistema representatiu, l'organització i les funcions de l'Estat modern. La construcció del dret modern. El paradigma del dret formal: "ordre públic" i autonomia normativa dels subjectes privats. La llei codificada. El sistema de tribunals. La lluita contra les immunitats del poder. La idea d'Estat de dret. El positivisme jurídic.

16. El dret intervencionista i assistencial i la seva crisi

Transformacions econòmiques i socials de la societat de masses. L'estat intervencionista. El dret intervencionista i assistencial. El paradigma del dret material. Drets i interessos. Els drets socials. La crisi del model keynesià. Sobirà difús i estat obert. El paradigma del dret procedimental. Desregulació i pluralisme jurídic.

5. ACTIVITATS QUE ES DESENVOLUPARAN EN L'ASSIGNATURA

A) Classes pràctiques.

El grup de classes teòriques es subdividirà en grups de pràctiques de 8-10 persones (segons el nombre d'estudiants i les possibilitats docents) per analitzar temes específics que després seran presentats a la classe per el seu anàlisi i debat. Aquestes classes representen unes 8-10 hores lectives. El treball dels alumnes tindrà un seguiment i una orientació presencial i virtual per part del professor.

B) Realització de treballs i estudis

Els estudiants podran realitzar voluntàriament un treball o estudi específic sobre alguns dels temes del programa sota la direcció de professor.

6. TEMPORALITZACIÓ DE LES ACTIVITATS

-23-24 d'octubre: inici de les classes pràctiques

-Lliurament de treballs: fins el dia de l'examen final

7. AVALUACIÓ

A l'examen final l'estudiant haurà de respondre a preguntes amb respostes múltiples i entre quatre i cinc preguntes sobre qualsevol dels temes del programa de classes teòriques i pràctiques realitzades. El nombre de preguntes plantejades serà superior al nombre de qüestions que l'alumne haurà de respondre, la qual cosa li permetrà una certa opció entre els temes.

L'avaluació global es realitzarà a partir de les notes obtingudes en l'examen final (80% nota global), en les classes pràctiques (12%) i el treball realitzat (8%).

Per superar l'assignatura serà necessari haver obtingut, almenys, quatre punts sobre deu a l'examen final.

8. MATERIALS

Al llarg del curs el professor indicarà la bibliografia bàsica i complementaria per a cadascuns dels temes.

Bibliografia bàsica

L. Prieto Sanchís, *Apuntes de teoría del Derecho*, Trotta, Madrid, 2005.

Bibliografia complementària

- M. Atienza, *El sentido del derecho*, Ariel, Barcelona, 2001.
J.R Capella, *Elementos de análisis jurídico*, Trotta, Madrid, 1999.
J.R. Capella, *Fruta prohibida*, Trotta, Madrid, 1999.
J.J. Moreso y J.M. Vilajosana, *Introducción a la teoría del derecho*, Marcial Pons, Barcelona, 2004.
A.E Pérez Luño: *Teoría del Derecho*, Tecnos, Madrid 1997.

Altra bibliografia

- AA.VV, *En el límite de los derechos*, EUB, 1996.
M. Atienza, *Tras la justicia*, Ariel, Barcelona, 1993.
P. Barcellona, *El individualismo propietario*, Trotta, Madrid, 1996.
H. Kelsen, *¿Qué es justicia?*, Ariel, Barcelona, 1991.
A. Latorre, *Introducción al derecho*, Barcelona, Ariel, 1976.
H. Silveira, *El modelo político italiano. Un laboratorio: de la tercera vía a la globalización*, Eub, Barcelona, 1998
H. Silveira, *Identidades comunitarias y democracia*, Trotta, 2000.
V. Méndez y H. Silveira, *Bioètica i dret*, Ediuoc, Barcelona 2005.